

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Наказ Вищого навчального  
закладу Укоопспілки  
«Полтавський університет  
економіки і торгівлі»  
8 липня 2015 року №152-Н  
*Форма № П-2.04*

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ  
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»  
Кафедра педагогіки та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Перший проректор

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА**

з навчальної дисципліни  
**«Методика викладання у вищій школі»»**  
для студентів спеціальності 242 «Туризм»  
ступеня магістр

факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і  
туристичного бізнесу

Робоча навчальна програма з навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» для студентів спеціальності «Туризм» на I-II семестр 2016 – 2017 навчального року.

**Укладач: В.Ю. Стрельніков** – д.пед.н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Робоча навчальна програма обговорена і схвалена на засіданні кафедри педагогіки та суспільних наук

**СХВАЛЕНО**

Голова науково-методичної групи спеціальності 242 «Туризм»

(

**ПОГОДЖЕНО**

Методист науково-навчального центру

## Зміст

|   |    |
|---|----|
| Розділ 1 .....  | 7  |
| ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ .....   | 7  |
| Розділ 2 .....  | 8  |
| РОБОЧИЙ ГРАФІК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ .....  | 8  |
| Розділ 3 .....  | 9  |
| ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ З РОЗПОДІЛОМ<br>НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ .....            | 9  |
| Розділ 4 .....  | 10 |
| ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....   | 10 |
| Розділ 5 .....  | 13 |
| САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ .....   | 13 |
| Розділ 6 .....  | 14 |
| МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ .....   | 14 |
| Розділ 7 .....  | 15 |
| СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ .....   | 15 |
| Розділ 9 .....  | 17 |
| Перелік інформаційних джерел .....  | 17 |
| ПЕРЕЛІК СКЛАДОВИХ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ НАВЧАЛЬНОЇ<br>ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»..... | 23 |

## ВСТУП

У сучасних умовах реформування системи освіти України набула актуальності проблема профпідготовки фахівців. Її розв'язання полягає у відродженні українським суспільством національної ідеї, відкритості зарубіжному досвіду, втіленні перспективних технологій розвитку, навчання, викладання у ВНЗ. У цьому процесі особливої актуальності та визначального значення набувають методика, методи, технології та техніки викладання дисциплін у вищій школі.

Курс «Методика викладання у вищій школі» забезпечує засвоєння студентами основних принципів, методів, форм організації, технологій виховної, навчальної, організаторської діяльності викладача у вищій школі.

Робоча навчальна програма складена на основі навчальної програми дисципліни, затвердженої Вченою радою ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» 23 березня 2016 р. (протокол № 3).

Зміст дисципліни включає: 1) теоретичні засади методики викладання у вищій школі; 2) специфіку методів викладання у структурі процесу навчання у вищій школі; 3) психолого-педагогічні умови впровадження освітніх технологій викладання у вищій школі; 4) методичні основи викладання у вищій школі; 5) методологічні основи викладання у вищій школі; 6) дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю студентів.

**Мета курсу** «Методика викладання у вищій школі» – надання студентам магистратури цілісної і логічно-послідовної системи знань про дидактику підготовки кадрів вищої кваліфікації, розкриття концепції, основи теорії, методики і методології викладання дисциплін, ознайомлення із сучасними методиками викладання дисциплін у вищій школі, методологією розробки методичних матеріалів до викладання та формування вмінь щодо проведення всіх форм занять.

### **Завдання курсу:**

- формування теоретичних уявлень про методику викладання у вищій школі як навчальну дисципліну, її мету, завдання;
- ознайомлення з поняттями, категоріями, методами, технологіями методики викладання у вищій школі;
- з'ясування місця методики викладання в системі наук;
- висвітлення особливостей методів викладання у вищій школі;
- ознайомлення зі структурою і змістом навчального процесу у ВНЗ;
- оволодіння педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами, навчитися творчо застосовувати знання і способи діяльності, засвоєнні під час вивчення навчальних дисциплін;
- набуття вмінь планувати, організовувати та аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять. Використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку студентів;

- ознайомлення з кращим педагогічним досвідом викладачів ВНЗ України, апробування найбільш ефективних прийомів і методів навчання, що застосовуються в системі викладання навчальних дисциплін.

**Предмет навчальної дисципліни:** закономірності викладацької діяльності у вищій школі.

**Вимоги до знань та умінь.**

Після засвоєння матеріалу навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями та вміннями, які безпосередньо пов'язані з ефективним розв'язанням актуальних проблем викладацької діяльності. Попереднє оволодіння науковими фактами, педагогічними концепціями, ідеями дозволить студентам не тільки пояснити існуючі проблеми, але й спрогнозувати їх подальший розвиток.

Студенти мають володіти знаннями про:

- критерії відбору, принципи структурування змісту навчального курсу у вищій школі;
- міжпредметні зв'язки методики викладання із іншими дисциплінами;
- сучасні інтерактивні методи навчання студентів;
- форми організації навчання студентів;
- норми, критерії оцінювання знань, умінь студентів, повідомлення їм та отримання від них зворотного зв'язку;
- специфіку застосування новітніх освітніх технологій у вищій школі;
- особливості організаторської, координаційної та управлінської діяльності у вищого навчального закладу.
- Студенти мають володіти вміннями:
- аналізувати та впроваджувати у власну діяльність теоретично обґрунтовані положення найсучаснішого педагогічного досвіду;
- застосування методів, прийомів організації навчально-пізнавальної діяльності студентів (бесіди, діалогу, дискусії, мозкової атаки, сюжетно-рольової гри, роботи в групах тощо);
- планування структури, змісту, процесу організації лекції, практично-семінарського заняття;
- укладати лекційні тексти за передбачуваною схемою, планом;
- творчо проводити семінарські, практичні заняття;
- добирати оптимальні форми та методи педагогічної діяльності;
- забезпечувати виконання розвиваючої, координуючої, управлінської функції викладача у вищого навчального закладу;
- здійснювати саморозвиток, самоосвіту, самовиховання, самоорганізацію.

Місце в структурно-логічній схемі спеціальності. Навчальна дисципліна “Методика викладання у вищій школі” є нормативною дисципліною для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня

“магістр”, її засвоєння є підґрунтям для ефективної освітньої діяльності викладача у вищій школі. Курс методики викладання пов’язаний з науками: педагогікою, психологією, соціологією, етикою, кібернетикою тощо.

Головні джерела підготовки програми з навчальної дисципліни – монографічна література, праці класиків педагогіки, психології, соціології, філософії, підручники з педагогіки, психології, енциклопедичні видання, журнальні статті.

## Розділ 1

### ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» для студентів напряму підготовки 242 – «Туризм»: освітньо-кваліфікаційного рівня *магістр* денної та заочної форми навчання.

| <b>Характеристика навчальної дисципліни</b>                      |
|--|
| 1. Кількість кредитів за ECTS 3                                  |
| 2. Кількість модулів: денна 1; заочна 1                          |
| 3. У відповідності до навчального плану є вибірковою дисципліною |
| 4. Курс: денна – 5; 6; заочна – 6; 7;                            |
| 5. Семестр: денна – 2; заочна – 2;                               |
| 6. Денна форма навчання, годин: – загальна кількість: 90         |
| – лекції: 2 семестр – 18   |
| – практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 2 семестр – 14   |
| – індивідуальні заняття  |
| – самостійна робота: 2 семестр – 58                              |
| – вид підсумкового контролю: 2 семестр – ПМК (залік)             |
| – кількість годин на тиждень: 2 семестр – 2                      |
| 7. Заочна форма навчання, годин: загальна кількість: 90;         |
| – лекції: 2 семестр – 4  |
| – практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 2 семестр – 4    |
| – самостійна робота: 2 семестр – 82                              |
| – вид підсумкового контролю: 2 семестр – ПМК (залік)             |





**Розділ 3**  
**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ З**  
**РОЗПОДІЛОМ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ**  
**ЗАНЯТЬ**

Таблиця 3. Тематичний план навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» для студентів напряму підготовки 242 – «Туризм»: освітньо-кваліфікаційного рівня *магістр* денної та заочної форми навчання

| №  | Назва розділу, модуля, теми  | Кількість годин за видами занять |           |           |               |           | Індивідуальні |
|--|--|----------------------------------|-----------|-----------|---------------|-----------|---------------|
|  |  | Аудиторні                        |           |           | Позааудиторні |           |               |
|  |  | Разом                            | лекції    | семінари  | ІКР           | СРС       |               |
| Модуль 1 «Система вищої освіти в Україні, її організаційні та методичні основи, психологічні аспекти навчання» |  |                                  |           |           |               |           |               |
| 1  | Система вищої освіти в Україні, тенденції та перспективи розвитку  | 10                               | 2         | 2         | -             | 4         |               |
| 2  | Психологічні основи навчання та педагогічна майстерність викладача | 12                               | 4         | 2         | -             | 2         |               |
| 3  | Науково-методичне забезпечення навчального процесу                 | 12                               | 2         | 2         | -             | 2         |               |
| Модуль 2 «Сучасні освітні технології»  |  |                                  |           |           |               |           |               |
| 1  | Лекція як форма навчання у вищому навчальному закладі              | 12                               | 2         | 2         | -             | 2         |               |
| 2  | Методика проведення семінарських, практичних, лабораторних занять  | 12                               | 2         |           | -             | 4         |               |
| 3  | Інтерактивні методи навчання                                       | 12                               | 2         | 2         | -             | 2         |               |
| 4  | Самостійна робота студентів  | 10                               | 2         | 2         | -             | 4         |               |
| 5  | Діагностика знань студентів  | 10                               | 2         | 2         | -             | 2         |               |
| <b>Всього</b>  |  | <b>90</b>                        | <b>18</b> | <b>14</b> | <b>-</b>      | <b>58</b> |               |

**Розділ 4**  
**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАВЧАЛЬНОЇ**  
**ДИСЦИПЛІНИ**

Таблиця 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» для студентів напряму підготовки 242 – «Туризм»: освітньо-кваліфікаційного рівня *магістр* денної та заочної форми навчання.

| Назва розділу, модуля, теми та питання, що розглядаються на лекції  | Обсяг годин | Назва теми семінарського, практичного і лабораторного заняття  | Обсяг годин | Навчально-методична література  |
|---|-------------|--|-------------|---|
| 1   | 2           | 3  | 4           | 5   |
| <p><b>Тема 1.</b> Система вищої освіти в Україні, тенденції та перспективи розвитку</p> <p><b>Лекція 1</b></p> <p>1. Система вищої освіти в Україні.<br/>2. Типи вищих навчальних закладів, їх характеристика.<br/>3. Освітньо-кваліфікаційні рівні освіти: бакалавр-спеціаліст-магістр.<br/>4. Ліцензування, акредитація та атестація вищих навчальних закладів як засіб підвищення якості вищої освіти.</p>   | 2           |  |             | Література: 15. – С. 11-18; 19. – С.5-17; 20. – С. 7-27; 22. – С. 5-23; 24. – С. 4-22; 28. – С. 15-89; 38. – С.7-21; 48. – С. 3-15; 52. – С. 3-16.                              |
| <p><b>Тема 2.</b> Психологічні основи навчання та педагогічна майстерність викладача</p> <p><b>Лекція 2</b></p> <p>1. Навчання як специфічний вид пізнавальної діяльності. структура процесу навчання у вищій школі та його суб'єкти.<br/>2. Індивідуальні показники здатності студента до навчання.<br/>3. Психологічні особливості студентської аудиторії різних років навчання та їх врахування в роботі викладач.<br/>4. Психологія та етика педагогічної діяльності.</p> | 2           | <p><b>Семінарське заняття 1.</b><br/><b>Методика як наука</b></p> <p>1. Розвиток і становлення методики як науки<br/>2. Переваги нової методики – системи інтенсивного електронного навчання (СІЕН)<br/>3. У чому суть СІЕН?<br/>4. Як застосувати СІЕН?</p> | 2           | 15. – С. 18-25; 16. – С. 7-16; 19. – С.28-5; 20. – С. 24-37; 24. – С. 278-288; 28. – С. 345-381; 29. – С.322-344; 38. – С.23-55; 40. – 357 с; 48. – С. 235-278; 52. – С. 17-23. |

|  |   |   |   |  |
|--|---|---|---|--|
| <p><b>Тема 3.</b> Науково-методичне забезпечення навчального процесу</p> <p><b>Лекція 3</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Нормативно-правова база навчального процесу у ВНЗ.</li> <li>2. Державний та галузеві стандарти вищої освіти, їх складові, функції і роль у стандартизації вищої освіти та розвитку автономізації ВНЗ.</li> <li>3. Планування навчального процесу та методика розробки навчального плану.</li> <li>4. Планування педагогічного навантаження викладача.</li> </ol> | 4 | <p><b>Семінарське заняття 2</b></p> <p><b>Психологічні основи навчання</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Психологічні умови розуміння</li> <li>2. Закони спілкування</li> <li>3. Основні прийоми формування атракції</li> </ol>   | 2 | <p>3. – С.35-162; 6. – 294 с.; 15. – С. 25-38; 16. – С.17-50; 19. – С.121-157; 20. – С. 57-102; 22. – С. 38-62; 24. – С. 289-311; 28. – С. 345-381; 29.– С.473-516; 38. – С.57-119; 48. – С. 314-333; 50. – С. 91-102; 52. – С. 24-35.</p> |
| <p><b>Тема 4.</b> Лекція як форма навчання у вищому навчальному закладі</p> <p><b>Лекція 4</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Роль лекції у вищій школі.</li> <li>2. Сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття.</li> <li>3. Функції лекції та їх особливості.</li> <li>4. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі</li> </ol>   | 2 | <p><b>Семінарське заняття 3.</b></p> <p><b>Методичне та інформаційне забезпечення навчального процесу</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>5. Організаційне забезпечення навчального процесу у ВНЗ.</li> <li>6. Кредитно-модульна система організації навчального процесу.</li> <li>7. Рівні акредитації ВНЗ.</li> <li>8. Освітня кваліфікаційна характеристика.</li> </ol> | 2 | <p>3. – С.35-162; 15. – С. 38-49; 16. – С.50-103; 19. – С.158-180; 20. – С. 103-133; 22. – С. 63-93; 24. – С. 312-344; 28. – С.399-42; 37. – 245 с.; 38. – С.121-189; 52. – С. 36-48.</p>  |
| <p><b>Тема 5.</b> Методика проведення семінарських, практичних, лабораторних занять</p> <p><b>Лекція 5</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Вимоги до організації та проведення лекцій у вищому навчальному закладі.</li> <li>2. Вимоги до організації та проведення семінарських, практичних та лабораторних занять.</li> <li>3. Форми аудиторних індивідуальних занять викладача зі студентами.</li> <li>4. Мистецтво володіння студентською аудиторією.</li> </ol>                         | 2 | <p><b>Семінарське заняття 4.</b></p> <p><b>Методи та форми організації навчання</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Методи навчання.</li> <li>2. Методичне забезпечення лекції.</li> <li>3. Форми проведення семінарських занять.</li> <li>4. Особливості методики проведення практичних занять зі спеціальних дисциплін. Методики активізації</li> </ol>               |   | <p>Література:</p> <p>15. – С. 64-92; 20. – С. 162-185; 22. – С. 141-215.; 23. – С. 325-382; 24. – С. 378-44; 26. – С. 177-187; 29.- С.473-516; 36. – С. 6-86; 39. – 35 с.; 48. – С. 314-335; 50. – С. 91-102; 52 – С. 59-73.</p>          |

|   |    |   |    |   |
|---|----|---|----|---|
| <p><b>Тема 6. Інтерактивні методи навчання</b><br/> 1. Інтерактивні методи навчання та їх класифікація.<br/> 2. Характеристика основних інтерактивних методів навчання.<br/> 3. Технології дистанційного навчання.<br/> 4. Тренінг-спілкування як педагогічна технологія.</p>   | 2  | <p><b>Семінарське заняття 5.</b><br/> <b>Інноваційні технології навчання у вищій школі</b><br/> 1. Інноваційні технології та методи навчання у вищій школі. Проблеми та перспективи.<br/> 2. Комп'ютерна підтримка навчального процесу.<br/> 3. Основні завдання і роль викладача в навчальному процесі із застосуванням комп'ютера.</p>  | 2  | <p>Література: 15. – С. 93-103; 20. – С. 186-225; 22. – С. 215-255; 23. – С. 383-415; 24. – С. 444-480; 29. – С.516-548; 35. – 160 с.; 48. – С. 336-350; 50. – С. 104-114; 52. – С. 74-210.</p>                         |
| <p><b>Тема 7. Самостійна робота студентів</b><br/> <b>Лекція 7</b><br/> 1. Роль самостійної роботи студентів в освітньому процесі.<br/> 2. Мотивація самостійної роботи студентів.<br/> 3. Організація і форми самостійної роботи.<br/> 4. Методичне забезпечення і контроль самостійної роботи.</p>  | 2  | <p><b>Семінарське заняття 6.</b><br/> <b>Самостійна робота студентів</b><br/> 1. Самостійна робота студентів. Організація, контроль та основні функції.<br/> 2. Види самостійної роботи. Самостійна робота студента під час лекцій.<br/> 3. Недоліки в організації самостійної роботи студентів</p>   | 2  | <p>Література: 7. – 96 с.; 12. – 105 с.; 10. – 143 с.; 11. – 246 с.; 15. – С. 105-112; 20. – С. 249-297; 23. – С. 416-437; 24. – С. 481-505; 22. – С. 256-273; 29. – С.516-548; 52. – С. 215-237; 48. – С. 347-354.</p> |
| <p><b>Тема 8</b><br/> <b>Діагностика знань студентів</b><br/> <b>Лекція 8</b><br/> 1. Роль і місце контролю знань у навчальному процесі. Види контролю.<br/> 2. Метод тестування як форма перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу.<br/> 3. Модульно-рейтингова система оцінки знань студентів, принципи її побудови. Порядок і основні вимоги до проведення заліків та екзаменів.<br/> 4. Державна атестація підготовки студентів: види і методика проведення.</p> | 2  | <p><b>Семінарське заняття 7.</b><br/> <b>Мистецтво як вид естетичної діяльності</b><br/> 1. Наукова робота студентів — важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців.<br/> 2. Загальні основи науково-дослідної роботи студентів.<br/> 3. Види і форми навчальної науково-дослідної роботи студентів.<br/> 4. Позааудиторна науково-дослідна робота студентів.<br/> 5. Методи організації науково-дослідної роботи студентів</p> | 2  | <p>Література: 15. – С. 107-112; . – С. 298-317; 22. – С. 274-288; 23. – С. 431-437; 24. – С. 495-503; 29. – С.549-565; 52. – С. 238-241; 48. – С. 354-357.</p>   |
| <b>Всього, годин</b>  | 18 |   | 14 |   |

## Розділ 5 САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом навчальної дисципліни, засвоєння знань, надбання вмінь та навичок у вільний від аудиторних навчальних занять час. Самостійна робота студента складається із підготовки до семінарських, практичних й індивідуальних занять шляхом виконання усного та письмового домашнього завдання. Студент за власним вибором може виконувати індивідуальні завдання для самостійної роботи – розробляти реферати, доповіді, науково-дослідну роботу, рецензувати статті, складати кросворди, готувати презентації.

### I. Завдання репродуктивного рівня:

1. Скласти кросворд до семінарського заняття.
2. Скласти та оформити у відповідності із бібліографічними вимогами анотований список літератури до одного з питань для самоконтролю знань, модульного контролю та заліку.
3. Написати рецензію, провести презентацію останніх надходжень до бібліотеки ПУЕТ наукової літератури або журналів філософського змісту.

### II. Завдання продуктивного рівня:

Аналітичний огляд наукової публікації: Скласти опорний конспект (розгорнутий план) та написати анотацію, рецензію однієї статті з наукового журналу філософського спрямування: «Мультиверсум. Філософський альманах», «Етика бізнесу», «Філософські науки», «Філософія. Культурологія», «Гуманітарний часопис», «Магістеріум. Культурологія тощо.

### III. Завдання пошуково-аналітичного рівня

1. Підготування фрагменту лекції, семінарського заняття для проведення мікрОВикладання.
2. Виготовлення наочно-ілюстративних матеріалів до курсу (бланки для тестування, таблиці, схеми, рисунки, презентацію, аудіо-, відеозапис тощо).
3. Підготовка реферативної доповіді до семінарського заняття, індивідуально-консультативної роботи за тематикою вказаною у методичних порадах до вивчення кожної теми дисципліни.

### IV. Завдання креативного рівня

Самостійна робота студентів вміщує виконання практичних завдань креативного рівня, в яких студент має продемонструвати здатність застосовувати теоретичні знання на практиці. Інша складова самостійної роботи цього рівня – науково-пошукова робота над доповіддю на конференцію, проведення емпіричного дослідження, участь в індивідуальному або груповому науковому проєкті.

## Розділ 6

### МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Інтенсифікація навчального процесу при викладанні дисципліни повинна здійснюватися на основі використання активних методів навчання, що дозволяє, вирішити проблему зростаючого інформаційного навантаження на студентів, поліпшити якість засвоєння ними вивченого матеріалу.

Під час викладання дисципліни широко використовуються такі методики активізації навчального процесу:

- проблемні лекції, які переважно спрямовані на висвітлення основних змін у поглядах на природу психічного, виявлення основних причин психологічних проблем особистості та організації та способів їх подолання, а також ознайомлення студентів з науковою дискусією, що відбувається в психологічній літературі навколо визначення механізмів психічних явищ, процесів, властивостей та станів людини;

- міні-лекції, які проводяться переважно за допомогою розроблених структурно-логічних схем, які охоплюють основний зміст питання, що розглядається, у структурованому вигляді, що є найзручнішим та найефективнішим способом сприйняття студентами ємної інформації у короткі проміжки часу. Для наочного зображення структурно-логічних схем використовується мультимедійний проектор, ілюстративний матеріал (роздатковий, наприклад, таблиці, зразки тестів особистості та інтелекту тощо), дошка;

- робота в малих групах;

- застосування новітніх технічних засобів навчання як засобів унаочнення навчального матеріалу (у першу чергу – презентацій PowerPoint);

- презентація групою студентів розробленої ними теми, яка охоплює актуальні проблемні питання, з проведенням подальшої дискусії між іншими «малими групами», викладачем та експертами (яких визначає викладач), з тих питань, що виносяться на обговорення;

- моделювання міні-ситуацій (використання кейс-методу), вирішення практичних комунікативних ситуацій, які можуть виникнути в житті студентів. Застосування даної методики дає змогу студентам отримати певні навички саморегуляції та рефлексії, адаптувати теоретичні знання до практичних умов;

- ділова гра відповідно до розробленого сценарію.

Семінарські заняття з окремих тем планується проводити в формі семінарів-дискусій. На них студенти мають виступити з реферативними доповідями, повідомленнями, або захищати творчі проекти.

## Розділ 7

# СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Об'єктами контролю є: робота студентів на лекціях, семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, якість та своєчасність виконання індивідуальних і домашніх завдань, поточних модульних робіт. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

**Поточний контроль** здійснюється при проведенні лекцій, семінарських (практичних, лабораторних), перевірки виконання індивідуальних і домашніх завдань та має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни.

Під час проведення лекцій застосовуються такі методи контролю, як усне опитування студентів з питань, визначених планом лекцій та пов'язаних з матеріалом попередніх лекцій, дискусійне обговорення проблемних питань з теми лекції та інше.

Під час проведення семінарських занять застосовуються такі методи контролю, як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом семінарських занять, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів та інше.

Поточний контроль виконання студентами індивідуальних і домашніх завдань здійснюється за допомогою перевірки повноти та глибини аналізу розуміння проблеми.

Поточний контроль, який застосовується під час проведення поточних модульних робіт, здійснюється при перевірці виконання відповідних тестів в письмовій формі або за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу, при перевірці виконання практичних ситуацій в письмовій формі тощо.

Поточна успішність студентів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюються за допомогою національної шкали оцінок.

### **Підсумковий контроль**

Підсумкове оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється у формі підсумкового модульного контролю (ПМК, залік). Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» дорівнює загальній оцінці за поточний модульний контроль. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі»

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка за шкалою ECTS | Оцінка за національною шкалою                              |
|--|-----------------------|--|
| 90-100                                       | A                     | відмінно   |
| 82-89  | B                     | добре  |
| 74-81  | C                     |  |
| 64-73  | D                     | задовільно   |
| 60-63  | E                     |  |
| 35-59  | FX                    | незадовільно з можливістю повторного складання             |
| 0-34   | F                     | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

Таблиця 7. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі»

| Форма роботи        | Вид роботи   | Бали |
|---------------------|--|------|
| 1. Навчальна        | 1. Участь в предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних                  | 5    |
|                     | 2. Участь в конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних | 5    |
|                     | 3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності                                    | 5    |
| 2. Науково-дослідна | 1. Участь в наукових студентських клубах   | 5    |
|                     | 2. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних           | 5    |
|                     | 3. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних     | 5    |



**Розділ 9**  
**Перелік інформаційних джерел**  
**Нормативні документи:**

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / За ред. В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабин. – Тернопіль, 2004.
2. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Документи і матеріали. Травень – грудень 2004 р. – Частина 2/. Упорядники: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., І.І.Бабин. – Тернопіль, 2005.
3. Вища освіта в Україні: Навч.посіб. В.Г.Кремінь, С.М.Ніколаєнко, М.Ф.Степко та ін./За ред. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. – К., 2005.
4. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ ст.). – К., 1991.
5. Освітньо-кваліфікаційні характеристики бакалавра, спеціаліста і магістра за напрямом «Педагогіка вищої школи».
6. Освітньо-професійні програми характеристики бакалавра, спеціаліста і магістра за напрямом «Педагогіка вищої школи».
7. Тимчасове положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу в ПУСКУ / Косаріна В.П., Герман Н.В., Огуй Н.І. – Полтава: ПУСКУ, 2006. – 15 с.
8. Положення про організацію самостійної та індивідуально-консультативної роботи в Полтавському університеті споживчої кооперації України. – Полтава: ПУСКУ, 2006.
9. Порядок оцінювання знань курсистів та студентів ПУСКУ з урахуванням вимог Болонської декларації. – Полтава: ПУСКУ, 2006.

**Загальні праці, підручники та посібники:**

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. – К., 1998.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання. – К., 1993.
3. Архангельский С. И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. - М., 1980.
4. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990.
5. Бабочкин П.И. Проблемы становления специалистов в высшей школе. – М., 1997.
6. Васянович Г. Педагогіка вищої школи: Навч.-метод. посібник. – Львів, 2000.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К., 2003.
8. Громкова М. Т. Если вы - преподаватель... Позиция... Модели... Технологии. - М., 1998.
9. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навч. посіб. – К., 2005.

10. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення. – Харків, 2002.
11. Дроздова І.П. Методика викладання, педагогіка та психологія вищої освіти: Навчальний посібник. – Харків, 2008.
12. Луговий В.І. Управління освітою: Навч. посібник. – К., 1997.
13. Майоров А.Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. – М., 2001.
14. Макаренко А.С. Методика воспитательной работы. – К., 1990.
15. Методика викладання у вищій школі. Опорний конспект лекції для студентів рівня підготовки «Магістр» усіх спеціальностей та слухачів вищої школи педагогічної майстерності: Навч.-метод. видання. – К.: КНТЕУ, 2002.
16. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб./ За ред. С.І. Гончаренка, П.М. Олійника. – К., 2003.
17. Мороз О.П., Падалка О.С., Юрченко В.І. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки: Навч. посіб./ За заг. ред. О.П. Мороза. – К.: НПУ, 2006.
18. Мороз І.В. Менеджмент і маркетинг освіти: Навч.-метод. посібник. – Переяслав-Хмельницький, 2004.
19. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К., 2007.
20. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Г. Культура педагогічного спілкування у вузі// Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Г. Сучасні педагогічні технології. – К., 2000. – С.338-344.
21. Основы педагогического мастерства/ И.А.Зязюн, И.Ф.Кривонос, Н.Н.Тарасевич и др.; Под ред. И.А.Зязюна. – М., 1989.
22. Педагогічні технології: теорія та практика: Курс лекцій: Навч. посіб. / За ред. проф. М.В.Гриньової. – Полт. держ. ун-т. ім. В.Г. Короленка. – Полтава, 2004.
23. Сагач Г.М. Мистецтво ділової комунікації: Навч. посібник. – К., 1996.
24. Стрельников В.Ю. Проектування професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки: монографія / В.Ю. Стрельников. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. – 375 с.
25. Стрельников В.Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : Модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В.Ю. Стрельников, І.Г. Бритченко. – Полтава: ПУЕТ, 2013. – 309 с.
26. Стрельников В.Ю. Акмеологічна компетентність викладача вищої школи / В.Ю. Стрельников // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». – № 31 (244). – Черкаси: ЧНПУ імені Богдана Хмельницького, 2013. – С. 71–74.
27. Стрельников В.Ю. Професійний розвиток майбутнього фахівця як складник його соціальної діяльності у контексті сучасної соціокультурної ситуації / В.Ю. Стрельников // Соціально-педагогічна діяльність в умовах трансформації суспільства: теоретичні та прикладні проблеми : монографія / С.П. Архипова, Т.М. Десятов, І.І. Кругляк та ін. ; за заг. ред. С.П. Архипової. – Черкаси: Вид. ФОП Гордієнко Є.І., 2014. – 234 с. – С. 19–46.

28. Стрельников В. Компоненты профессиональной компетентности преподавателя высшей школы / В. Стрельников // Edukacja i ekonomia. Redakcja naukowa prof. dr.hab. Vaino Rajangu, dr. Tadeusz Trocikowski. – Wloclawek – Kaniewo, 2015. – 381 с. – С. 213–221.

29. Тарасевич Н.М. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях: Спецкурс. Тексти лекцій. – Полтава, 2005.

30. Тищенко В.М. Викладач вищої школи: феномен професії: Монографія. – Львів, 2006.

31. Федоришин Б.О. Психолого-педагогічні основи професійної орієнтації. – К., 1996.

32. Фокин Ю. Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М., 2008.

33. Фокин Ю.Г. Психодидактика высшей школы: Психолого-дидактические основы преподавания. - М., 2000.

34. Чудинов А. Памятка молодого преподавателя // <http://www.eduhmao.ru/info/1/3855/24>

### *Додаткова література:*

1. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдєєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 108-111
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія: Підручник.– К.:Либідь, 1998.– 560 с.
3. Андрусишин Б. І., Гуз А.М. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства»: підручник. – К.: Знання, 2008. — 301с.
4. Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса.- М., 1982.-256с.
5. Барбашова І.А. Дидактика: навч. посібник для ст-тів ВНЗ / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 228с.
6. Барбашова І.А. Загальні основи педагогіки: навч. посібник для ст-тів ВНЗ / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 126с.
7. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Либідь, 2005.- 252
8. Бордовская Н.В. Педагогика: Учебник для вузов /Н.В.Бордовская, А.А.Реан. – СПб: Питер, 2000.– 304 с.
9. Ващенко Григорій, Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид.– К.: Українська Видавнича спілка, 1997.– 441 с.
- 10.Вишневський О І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. / О. І. Вишневський . - Вид. 3-є, доопрац. і допов. - К. : Знання, 2008. - 568
11. Вітвицька, С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С.Вітвицька. - К. : Центр навчальної л-ри, 2003. - 320 с.

12. Вітвицька, С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С. С. Вітвицька. - К. : Центр навчальної л-ри, 2005. - 398 с.
13. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи. За модульною системою навчання. – К., 2005.- 395 с.
14. Волкова Н. П. Педагогіка.- К.: 2003.-575 с.
15. Голик О. Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посібник – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. – 242
16. Гончаренко О. М. Права людини в Україні: навч. посіб. / О. М. Гончаренко.- К.: Знання, 2008. – 207 с.
17. Дидактика современной школы /Под ред. В. А. О니щука.- К.: Рад. Школа, 1987.- 350 с.
18. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. М. Л. Смольсон. – К.: Педагогічна думка, 2008. - 256 с.
19. Зеленський К. В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К. В. Зеленський, В. І. Козак, О. В. Синишин; /Нові технології навчання.-К.-2001.-Вип. 30.– С. 166-170
20. Законодавство України про працю : Збірник законодавчих та нормативних актів / Упоряд. М. І. Камлик.- К.: Атіка, 2003. – 944 с
21. Кайданова Л. Г., Мнушко З. М. Модульна технологія навчання. Навч.-метод. Посібник.- Харків.: Золоті сторінки, 2002.- 83 с.
22. Кашкар'юв Г. В. Методика організації правовиховної практики: навч. посібник / Г. В. Кашкар'юв. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 156 с.
23. Кашкар'юв Г. В. Теоретичні та практичні аспекти компетентнісного підходу до підготовки вчителів правознавства: монографія / Г. В. Кашкар'юв. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 243 с.
24. Коджаспирова Г. М. Технические средства обучения и методика их использования: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Г. М. Коджаспирова, К. В. Петров. – М.: Академия, 2007. – 352 с.
25. Костенко О. Б. Основи правознавства : посіб. для вступників до вищ. навч. закладів / О. Б. Костенко. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – К. : Ін Юре, 2007. – 600 с.
26. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
27. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник.- К.: Знання., 2005.- 485 с.
28. Максимюк С. П. Педагогіка: навч. посібник / С. П. Максимюк. – К.: Кондор, 2009. – 670 с.
29. Малафійк, І. В. Дидактика : навч. посіб. / І. В. Малафійк. - К. : Кондор, 2005. - 400 с.
30. Мистецтво бути викладачем: Практик. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О. І. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні». – 2003. – 144 с.
31. Навчальні ігри з історії та правознавства : метод. посіб. для вчителя / Закарпатський обл. ін-т післядипломної освіти ; За ред. В. І. Кобаль. - 3-є

вид., доп. і перероб. - Ужгород ; Мукачево ; Рівне ; Тернопіль ; Одеса : [б. и.], 2007. - 200 с.

32. Основи держави і права України: навч. посібник / За ред. В.В. Сухоноса (мол.). – Суми: Університетська книга, 2003. – 388с.
33. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 С.
34. Павлов Д.М. Адміністративне право: загальна частина: конспект лекцій / Д.М. Павлов. – К.: МАУП, 2007. – 136с.
35. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.- К., 2000.
36. Теория и практика семестрово-блочного режима и 12-бального оцінювання знатий учащихся – Запорожье: Просвіта, 2000.
37. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально- метод. посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. - Одеса, 2002 - С.424
38. Щекатунова, Г. Моніторинг педагогічних нововведень / Г. Щекатунова // Рідна школа. - 2009. - № 4. - С. 14-17. Шпиталенко Г. А. Основи правознавства: Навч. посіб., 5-те вид. / Г. А. Шпиталенко. — К.: Каравела, 2008. — 376 с.
39. Щербань П. М. Прикладна педагогіка.- К.: Вища школа, 2002.- 212
40. Ярошук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: Навчальний посібник. – Луцьк, 2010. – 308с.
41. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

#### СТАТТІ

42. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдєєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 108-111
43. Андрощук Аліна . Професія юриста в країнах Європейського Союзу/ Юридичний журнал- К., 2011-34-37.
44. Величко О.Б. Гуманізація освіти та її вплив на становлення особистості студента//Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 25-29
45. Інформаційні технології і засоби навчання: зб.наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. – К.: Атіка, 2005. – 272 с.
46. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). — К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. — 169с.
47. Болонський процес: Нормативно-правові документи Болонський процес: Нормативно-правові документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.) З.І. Тимошенко (уклад.) . — К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. — 101с.
48. Болонський процес: проблеми реалізації у Львівській комерційній академії: Матеріали наук.-метод. конф.. — Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2005. – 382с.

49. Лалак, Н. Формування професійної компетентності у майбутніх учителів як психолого-педагогічна проблема / Н. Лалак // Рідна школа. - 2009. - № 5-6. - С. 17-20.
50. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. - вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болюбаш, І.А. Шелест та ін. – К., 2010. – 185с
51. Щекатунова, Г. Моніторинг педагогічних нововведень [Текст] / Г. Щекатунова // Рідна школа. - 2009. - № 4. - С. 14-17.
52. Уліщенко, Андрій. Розвиток креативних якостей педагога в системі підвищення кваліфікації / А. Уліщенко // Освіта і управління. - 2009. - № 1. - С. 126-130.

## **ПЕРЕЛІК СКЛАДОВИХ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»**

Навчальна програма.

Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу.

Дистанційний курс.

Плани семінарських занять.

Навчальні завдання для практичних занять.

Збірник ситуаційних завдань (кейси).

Ділові ігри.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи та методичні рекомендації до їх виконання.

Завдання для контрольних робіт та методичні рекомендації до їх виконання для студентів заочної форми навчання.

Тести вхідного контролю знань студентів.

Пакети комплексних контрольних завдань (робіт) та критерії їх оцінювання.

Пакети завдань для проміжного контролю (відповідно до робочої навчальної програми):

Завдання для поточних контрольних робіт,

Модульний контроль (питання та модульні контрольні роботи),

Пакети тестів для студентів денної та заочної форм навчання.

Підсумковий контроль знань студентів:

Питання для підготовки до ПМК (заліку),

Тематика науково-дослідної роботи студентів.